

Парите од ИПАРД (помош од Европската унија за развој на земјоделството и на руралните области) се огромна адреналинска инјекција за македонската агро економија. Досега за земјоделството на располагање постоеше само ИФАД 2 помошта, која во соработка со банките, за период од три години, преку кредити, во земјоделството пласира 10,8 милиони евра. Побарувачката и успехот на фармерите е огромен, иако според обемот е само капка во пустината, затоа што се работи за малку пари. ИПАРД е проект во кој би требало за идните три години во земјоделството да се стават на располагање 19 милиони евра, помош од Унијата. Парите се строго наменети за инвестиции и тоа со поддршка од наш национален фонд и со сопствена инвестиција од корисникот. Предизвикот е да се искористат искуствата од ИФАД 2, да се обучат фармерите затоа што критериумите за парите од ИПАРД се многу строги и бараат силни и издржани бизнис планови.

Од предвидените 210 милиони евра македонските земјоделци до 2010 година ќе добијат 19 милиони евра од претпристапните ИПА фондови на Европската унија. Парите ќе се распределуваат преку Агенцијата за поддршка на земјоделството и за руралниот развој, која Владата треба да ја формира најдоцна за една година.

Пишува: Арсен КОЛЕВСКИ

ПАРИТЕ ОД ИПАРД ПРОГРАМАТА ПРЕТПРИЕМАЧИ ОД ЗЕМЈОДЕЛС

ЕВРОПСКИТЕ ПАРИ СЕ СТРОГО НАМЕНЕТИ ЗА ИНВЕСТИЦИИ И ТОА СО ПОДДРШКА ОД НАШ НАЦИОНАЛЕН ФОНД И СО СОПСТВЕНА ИНВЕСТИЦИЈА ОД КОРИСНИКОТ

МАКЕДОНСКИО ЕВРОПСКИ ПРЕ

Два милиона евра од парите треба да се искористат годинава, седум милиони евра ќе се распределат во следната година, а десет милиони евра во 2009 година.

Македонските земјоделци најмалку уште една година не ќе можат да ги користат парите од европските претпристапни фондови, но и кога ќе почне распределбата на тие средства, ситните земјоделци нема да можат да добијат дел од колачот.

Бидејќи европската политика, со делување на тие средства, сака да ја поттикне конкурентноста на македонското земјоделство, а не да изиграва социјална установа, давајќи пари за голо преживување на малите производители, велат упатените. Предлогот за донесување закон за основање на ИПАРД Агенција за финансиска поддршка во земјоделство и на руралниот развој, Владата веќе го усвоила, а Собранието треба да го донесе деновиве.

ТЕШКОТИИ

Со вкупно 19 милиони евра, до 2010 година ќе се поддржуваат земјоделците кои ќе имаат капацитет да бидат конкурентни на европските пазари и да ги до-

Во рамки на ИПАРД програмата за поддршка на земјоделците, ќе влезат сите програми кои досега ги имаше Европската унија, што значи практично државата, поточно Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, мора институционално да се зајакне за да може да се приспособи на европскиот систем. Во основа, новиот систем ќе поседува значително големи средства ставени под логото за рурален развој, а тука корисници ќе бидат индивидуални земјоделски производители и претпријатија, кои се занимаваат со земјоделска активност во руралните области.

стигнат високите стандарди. Но, со расцепканите парцели и со малото и скапо производство, мали се надежите за најголем дел од земјоделците. Дополнителен проблем претставува и фактот што повеќето земјоделци немаат средства однапред да ги финансираат проектите, за потоа да им биде вратена половина од инвестицијата. Покрај тоа, Владата мора да најде начин да го стимулира регистрирањето на земјоделците, со оглед на тоа дека ова е неоп-

СЕ НАЈГОЛЕМ ИСПИТ ЗА ДОМАШНИТЕ КО-ПРЕХРАНБЕНИОТ СЕКТОР

ходен услов за користење на парите, а во земјава досега се регистрирани само 800 земјоделци. "Земјоделците ќе треба да подготват проекти со кои ќе аплицираат за парите од претпристапните фондови. Проектите ќе се доставуваат до Министерството за земјоделство, кое ќе ги разгледува и подоцна ќе ги препраќа до Агенцијата. Таму тој ќе се разгледува, а ако се одобри, земјоделецот треба да инвестира 100 отсто сопствени средства во реализацијата на проектот. Агенцијата ИПАРД потоа ќе прави контрола и ако се исполнети условите, на земјоделецот ќе му одобрува 50 отсто враќање на однапред дадените средства. Од нив 75 проценти се од ЕУ, а 25 проценти од националниот буџет. На тој начин вкупните инвестиции врз оваа основа во земјоделството во наредните три години ќе бидат 40 милиони евра. Тие средства ќе бидат инвестирани во млекарството, месопроизводството, градинарството, лозарството и винарството", објаснува Перо Ди-

во земјоделието, во индустријата за преработка и за маркетинг на земјоделските производи.

"Изработени се и 15 закони од повеќе области во земјоделството. Ќе се обучуваат и службениците од Министерството за извршување на сите операции поврзани со користење на парите од претпристапните фондови, а ќе има и тренинзи на лицата кои ќе ги обучуваат земјоделците. Се формираат и нови сектори за следење на сите податоци, кои треба да ги имаме на едно место и за комплетен земјоделско-информативен систем", потенцира министерот Спасеновски. Ситните земјоделци нема да ги користат парите од европските фондови. Ќе останат со кратки ракави, велат експертите, зашто таква била европската политика. Со вкупно 19 милиони евра, до 2010 година ќе се поддржуваат земјоделците кои ќе имаат капацитет да бидат конкурентни на европските пазари и да ги достигнат високите стандарди.

обучуваат како да изработуваат квалитетни бизнис планови и да аплицираат за средства.

"Подготовките се почнати и во Агенцијата веќе работат 23 лица. До 2010 година таму ќе работат околу 200 лица", најави Ставрески.

Но, Владата допрва ќе бара начин како да ги стимулира земјоделците да се регистрираат, бидејќи тоа е основен услов за користење на оваа помош. Во рамки на ИПАРД програмата за поддршка на земјоделците, ќе влезат сите програми кои досега ги имаше Европската унија, што значи практично дека државата, поточно Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство мора институционално да се зајакне за да може да се приспособи на европскиот систем. Во основа, новиот систем ќе поседува значително големи средства ставени под логото за рурален развој, а тука корисници ќе бидат индивидуални земјоделски производители и претпријатија, кои се занимаваат со земјоделска активност во руралните области. Услов за користење на средствата од претпристапните фондови ќе биде

Т АГРО БИЗНИС ПРЕД ДИЗВИК

мшоски, заменик-министер за земјоделство и в.д. директор на Агенцијата.

Европската унија ќе има комплетен увид во начинот на работа и во користењето на парите, бидејќи во Агенцијата ќе се формира одделение за ревизија, кое ќе поднесува извештаи до Брисел.

Вицепремиерот Зоран Ставрески вели дека акредитацијата на Агенцијата треба да почне во јуни и да заврши најдоцна за една година. Подготовките околу нејзиното формирање веќе се почнати и до 2010 година во неа ќе треба да работат околу 200 лица.

"Парите од претпристапните европски фондови земјоделците ќе можат да ги користат преку Агенцијата, која ќе биде независно тело под ингеренции на Владата. Таа ќе има функција да ги обучува земјоделците и да ги поддржува во изработката на нивните бизнис планови", вели вицепремиерот Ставрески.

ЗАКОНСКА ОСНОВА

Министерот за земјоделство, Ацо Спасеновски, вели дека за поквалитетно и побрзо искористување на парите од Европската унија се подготвува и ИПАРД план со мерки за поддршка на инвестициите во примарното производство

КРИТЕРИУМИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОД ИПАРД СЕ МНОГУ СТРОГИ И БАРААТ СИЛНИ И ИЗДРЖАНИ БИЗНИС ПЛАНОВИ

Проблемот лежи во фактот дека во земјава токму ситните земјоделци се најмногубројни, предупредуваат експертите. Проблемите кои допрва ќе се јават, кога ќе почнат да се користат европските пари, се во начинот на кој ќе се добиваат.

Од Владата најавуваат дека најдоцна за една година ќе почне со работа Платежната ИПАРД агенција, преку која земјоделците ќе ги добиваат парите. Ќе се

регистрирање на производителите, но сепак тоа ќе биде политика на државата. Зашто пред да почне користењето на било каква помош, ќе мора да се има регистар на земјоделци, на фарми, на претпријатија.

Во секој случај, шансата од Европа за развој на македонската агро економија е тука. А дали ќе го искористиме овој голем предизвик, останува да видиме за три години.